

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Observatoriulu esse de doue ori in septimana, mercuria si sambata.

Prețulu

pentru Sibiu pe 1 anu întregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimis cu post'a in laintrulu monarhiei pe 1 anu întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. s'eu 22 franci, pe 6 luni 6 fl. s'eu 11 franci; — numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

Ori-ce inserate,

se platecu pe serie s'eu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la adou'a si a treia câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usoru prin assemnatiunile postei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariulu Observatoriulu in Sibiu.

Nr. 19.

Sibiu, 7/19 Martiu 1879.

Anulu II.

Unu biletu autografu alu Majestatii Sale Imperatului.

Din incidentulu marei catastrofe elementare ce a cadutu asupra cetatii Szeghedinului, Maiestatea Sa au adresatu urmatoriulu biletu autografu catra ministrulu-presedinte alu Ungariei:

„Scumpulu meu Tisza! Pentru de a corespunde dorintieloru exprimate din mai multe parti, precum si manifestatiuniloru leale ce se preparau dejá in tóte partile tiei, aveamu intentiunea, cá cu dómn'a soci'a mea, imperatés'a si regin'a, se visitiediu capital'a B.-Pest'a cu ocaziunea serbarei proiectate a aniversarei de 25 ani a dilei casatoriei Nostre, pentru cá si in mijloculu poporatiunei iubitului nostru regatu Ungari'a se primescu cu recunoscintia felicitariile ei, cá semne innoite ale amorului si lealitatiei ei probate.“

„Acésta intentiune ar fi corespunsu si proprielor mele dorintie, cu atatu mai multu, ca sunt totudéuna veselu de a me potea aflá in mijloculu poporatiunei acestei tieri.“

„Dar' grelele lovituri ale sortii, care au cadutu preste o mare parte a poporatiunei prin inundarea recenta din regiunile Tiszei, M'au indemnatu se me decida, a renunția la decisiunea avuta, condusu fiindu in acésta prin dorinti'a, cá spele pe care le ar fi avutu municipiele, comunele, corporatiunile si particularii cu acea ocaziune, precum si sumele ce s'aru fi destinatu pentru scopuri umanitarie, se se distribue acuma pre catu numai se póte si celu pucinu in parte, acelor nefericiti, cari duc lipsa de ajutorulu celu mai urgentu. Te insarcinediu se faci acésta cunoscutu preste totu, pre langa acea observare, ca Eu voiu considerá realisarea catu se póte mai copioasa a acestei dorintie a Mea, prin care poporatiunea totu-déuna gata la sacrificii va potea inblandi intr'unu modu bine-facatoru suferintiele concetatiuniloru lipsiti de ajutoriu, cá prob'a cea mai inbucuratóre si mai placuta animei mele a iubirei si lealitatii facia de mine.“

„Totu-odata am dispusu cá se ti se mai dea in numele Meu si alu dómnei, sociei mele a imperatesei si reginei, pre langa sumele oferite in dilele trecute, inca 40.000 fl. din cass'a mea privata, pe care vei avea a 'i administrá in modu corespundie-

toriu pentru ajutorarea si subventionarea acelor ce se nefericira prin exundarea Tiszei.

Buda-Pest'a, 13 Martiu. 1879.

Franciscu Josifu m. p.

Apara-ne Dómne de amici, cá de neamici ne scimu apará noi.

„Cine ti-a scosu ochiulu mei Ioane?“

„Frate-meu, mei Miróne.“

„Ti se si cunósce, cá ti l'a scosu din radecina.“

Press'a periódica din Romani'a camu dela 1870 incóce se para cá ar fi uitatu cu totulu, cá si dincóce de Carpati ar mai existe ici-colea câte o grupa de romani, câte una „sentinela perduta“, cum se dice in limb'a ostasiésca. Romaniloru de dincóce, carii pricepu si ei câte ceva din afacerile publice, nu le prea para reu, cá sunt ignorati de cátra cei de dincolo. Ei adeca sciá, cá cei mai multi publicisti din Romani'a ne cunosc din tóte punctele de vedere si anume din celu istoricu, ethnographicu, internationale (cu magiarii, sasi, serbii etc.) celu pucinu asia de bine, pre cátu cunóschem noi cei de aici polulu arcticu si antarcticu, Siberi'a si Polinesia. Acea cunoscintia axacta o documentase intre alte foi periodice mai alesu repausat'a „Trompet'a Carpatiloru“, ale carei successóre demne sunt astadi altele, cu care vomu avea rar'a fericire de a conversa mai la vale. De alta parte inse ministrii Romaniei pretindea, uneori chiaru cu violentia, cá diariile romanesci „Federatiunea“ si „Albin'a“ din B.-Pest'a, „Gazet'a“ din Brasiovu se nu se ocupe de atacerile acelei tieri, pentru-cá nu le cunosc intru nimicu. Asia vreo câteva ani avuramu pace unii de altii, afara numai, cá unii din trensii venia la apele minerali in tier'a ungresca, éra dintre ai nostrii mergea la oi si negustoria in tier'a ruminesca. Se mai stracurá pintre oieri ici-colea si câte unu carturariu, nu din alta cauza, decâtu numai „cá se inmultiesca numerulu spioniloru ungresci si alu missionariloru ultramontani austriaci“, precum se facea cá credu toti cei esiti din scól'a grecésca ori russésca.

Din Septembrie 1878 una parte a pressei periodice din Romani'a face érasu romaniloru din

Transilvani'a si Ungari'a onórea cu totulu neastep-tata de a se ocupá de ei, acuma inse dascalindu'i parintiesce, cá pe nisce baiati balosi si urduosi. Inceputulu ilu facuse in Septembrie „Romani'a libera“ prin una serie de articlii esiti din pén'a unui ardelénu. „Observatoriulu“ ilu onorá in Nr. 79 cu unu respunsu dulce, precum nu prinde locu la nici-unu dascalu hipocondru, cu atatu mai pucinu la unulu care tine, cá poporulu romanescu nu are nici-o trebuintia de sciinti'a economiei nationale, si cá celu ce o recomanda, seduce pe natiune. Acelasiu diariu isi continua dascalitur'a in Nr. 465 unde publicistulu ii castuna a se ocupá din nou de persón'a lui G. Baritiu si 'lu infrunta óresicum amerintiandu, cá de ce nu publica documente istorice, de ce nu scrie istoria, cá uite, daca va muri, nu o va mai scrie; deci se'i faca placint'a curendu ori din câte foi, cá dlui ii este fóme. 11 ani de dile Baritiu publicá in „Transilvani'a“ neincetatu sute de documente istorice, incependu cu sec. alu 12-lea si ajungédu pana pe la a. 1850; dara tóte acelea colectiuni pentru ilustrii publicisti din Romani'a nu existu de locu, precum nu existu nici Archivulu lui Cipariu pentru istoria si philologia, cá cine ce'si pérda timpululu cu „blasianii“ si „brasiovenii“ nesarate si necalite. Ba totusi: in 11 ani acea fóia a asociatiunei literarie din Transilvani'a au avutu in Romani'a intréga numerulu respectabile de cincii abonati; ce e dreptu, intre aceia n'au fostu nici unulu dintre eruditii colaboratori ai Romaniei libere. De altumentrea Baritiu totu ar mai scóte la lumina vreo colectiune de documente; dupace inse „Transilvaniei“ i se sucú gütulu mai alesu din cauza cá esia in trens'a documente; dupace de alta parte densulu si unu ginere alu seu perdura totu in acei 11 ani preste 60 mii mai alesu in piati'a Bucuresciloru, la tipografii, librarii si brasiovenii, nu are nici-unu gustu de a tipari pe spele proprii Magazine si Archive pentru siorecii de prin bibliotece si poduri, pe unde mucediescu cele publicate de altii. Nu cumva publicistulu din „Rom. I.“ are placerea de a pune la dispositiune fonduri spre unu scopu cá acesta? Atunci, éca, i s'ar inplini poft'a.

Dara „Romani'a libera“ simte mare mancarime de a luá pe Baritiu sub epitropia sa. Asia mai deunadi ilu trase la raspundere, cá ce intielege elu sub cuventele: „De intielegere si concordia sincera

Foisiór'a „Observatoriului“.

Verfulu cu doru si Florea ciobanulu.

Legenda.

VI.

Brum'a se 'ngrosiase,
Iérb'a se uscuse,
Nu s'audu nici cani
Prin vai pe la stani;
Toti din munti plecara
Si se departara;
Florea singurelu
Sermanulu de elu,
In acea pustia
Anim'a-si sfasiia,
Totu pe Doru ámblandu,
Unu culciusiu cautandu.
Iérn'a-lu incoltise,
Si d'abia-si gasise
In cóst'a lui Doru
Sub stanci unu locsioru,
Unde se s'opresca
Se adapostésca;
Dar' sufletu 'n sboru,
Ardiendu de unu doru;
Nici munti, nici valcele,
Nici cerulu cu stele,
Nu-lu potu incepea
Si totu ratacia.

Susu pe Doru se suie,
Viéti'a se-si repue,
Josu spre vai cautandu
Oile-asteptandu.
Iérn'a-i pare lunga
Departa de strunga
Si-unu angeru iubit
Ce l'a parasitu.
Numai o credintia
Tíne-a lui fiintia,
Cá el va veni,
Doru-i va 'nplini.
Inpregiuru tacere,
... Mórte si dorere,
Muntii unu pustiu,
... Si elu singuru viu!
Candu e liniscire,
Dela monastire,
S'aude pe Doru
Clopotu strigatoru,
Ce pe omu trediesce
Si ii amintesce
Susu unu Domnedieu,
Josu sufletulu seu.

VII.

Trecu iérn'a tóta
Grea si incrunzata,
Pana ce miji,
Mugurii 'ncoliti.

Apoi cate-o flóre
Ce zimbiá la sóre,
Ici unu ghiocelu,
Colo-unu brebenelu,

Spunu ca primavér'a
Si cu Mariór'a
Cu turm'a de oi
Si mióre noi,

Au pornitu spre munte
Cu piscuri carunte,
Se se suie 'n plaiu
Pe la antaiu Mau.

Florea 'n asteptare
Si in nerabdare
La sóre cantá
Si mi se rugá,

Radi'a se-si iutiésca,
Iérb'a se mai crésca
Si florile mii
Cu fetiele vii.

Ca vine-o Craiésa
Si a lui mirésa,
Si la nunt'a lui
Bolt'a ceriului

Cu-alu ei sóre dulce
Ce viétia-aduce,
Bradi si muntii mari.
Piri si fagii tari.

Nuntasi au se fia
Plini de veselie,
Cum nu s'au aflatu
Nici la imperatu.

VIII.

Iéca mare vine,
Cá unu roiu d'albine,
Turm'a ce-a doritu
Si multu a iubit.

Turm'a de mióre
Si multe manzare,
Turmele de miei,
Baciu si ciobanei.

Dar printre mióre
Cin' mai vine óre?
Cine 'n fruntea loru
Merge cá in sboru?

E mandr'a Craiésa
A Florei mirésa
Ce suie pe Doru
Lang' alu ei amoru.

Florea 'n departare
Vede intr'o zare
Mandr'a lui venindu,
Oile suindu;

Plinu de fericire,
Veselu peste fire,
Elu cantá voiosu,
Din fluféru doiosu.

Candu vediu mai bine
Spre Doru cine vine,
Elu se si uimi
Si pe locu simti,

Cá de bucuria
Peptu-i se sfasiia
Si strigandu cu focu
Elu pica pe locu!

... Candu la elu sosira
Cei ce-lu pironira
Susu pe 'naltulu Doru
Elu le dise: „moru!“

Crud'a-le 'ncercare
Le-aduse 'ntristare,
Si toti mi-lu boceau
Si mi-lu ingropau

Chiar pe plaiu de munte
P'a Doruluí frunte,
P'unde-a pastoritu,
Turm'a si-a iubit.

In locu de o nunta
Fu o mórte crunta,
Sórele 'ntristatu
Cu vlogu s'a 'nbracatu,
Muntii se cernira,
Florile palira,
Iér Craiés'a loru
Se ascunse 'n nuoru.

Si-a ei lacrimióre
S'au facutu isvóre,
Ce n'au mai secatu,
Nici n'au inghiatiatu.

IX.

Si-astadi p'acelu munte
Cu verfuri carunte
Se vede-unu momentu
Dupa semnulu santu.

Candu ilu vedu ciobanii
Si candu trecu mocanii,
Se oprescu de doru
Pentru-unu fratioru.

Si-a lui amintire
Si nefericire
Ei o povestescu
Si la Doru privescu.

Plangu albe mióre,
— Multu sunt simtitoare, —
Canii ca 'n pustiu
Latra a mortiu;
Iér' dulci primavere
Cu-a loru floricele
Mormenth 'vlescu
Si cu elu sioptescu!

Sava N. Sioimescu.

